

Notat

Saksbehandler: Forsker Ragnar Kristoffersen

Dato: 14.03.2016

UTVIKLING OG PRAKSIS VED PRØVELØSLATELSER

Notatet belyser noen utviklingstrekk ved omfanget av prøveløslatelse fra fengselsdom. Kriminalomsorgens etatsregistre er kilde for alle tall og beregninger. Tabellen under viser alle prøveløslatelser i perioden 2007 – 2014. Utviklingen viser en klar nedgang i antall prøveløslatelser. Antallet i 2014 er redusert med omtrent en fjerdedel siden 2007.

2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
2 956	2 585	2 354	2 318	2 404	2 316	2 315	2 117

Potensialet for å kunne innvilge prøveløslatelse utfra reglene om tilstrekkelig lang dom har imidlertid ikke blitt mindre, men større. Det er de lengre fengselsdommene som øker i antall, samtidig som det blir færre korte fengselsdommer som faktisk avsones i fengsel, og som dermed ikke vil kunne prøveløslates fra fengsel. I 2015 mottok kriminalomsorgen 1 653 flere fengselsdommer enn i 2005 med domslengder som er lange nok til å kunne søke om prøveløslatelse. Nedgangen i antall prøveløslatelser de siste årene kan med andre ord ikke forklares med en generell nedgang i antallet fengselsdommer som avsones i fengsel. Nedgangen må skyldes en endring i løslatelsespraksis.

I 2014 var det totalt 5 482 løslatelser fra soning av fengselsdom. Prøveløslatelsene utgjorde med andre ord litt under 40 % av alle løslatelsene fra soning av fengselsdom. Ettersom stadig flere kortidsdømte i realiteten avsoner fengselsstraffen med elektronisk kontroll, har det medført at prosentandelen prøveløslatte relativt sett ikke har gått ned til tross for en klar nedgang i det faktiske antallet innvilgede prøveløslatelser. En analyse av løslatelsespraksisen overfor dem som *de jure* kan innvilges prøve-løslatelse, viser imidlertid at en stor andel av dem som kunne innvilges prøveløslatelse, ikke løslates ved to tredjedels tid, men på et senere tidspunkt. Tabellen under viser fordelingen mht. løslatelsestidspunkt for dem som ble løslatt i 2015, og som etter reglene også kunne ha blitt løslatt på prøve, dvs. ved to tredjedels soningstid:

Antall løslatt i 2015 som kunne blitt prøveløslatt	3 509		
Herav løslatt ved 2/3 tid evt. kort tid før	2 177		
Herav løslatt etter 2/3 tid fram til endt tid	668		
Herav løslatt ved endt tid	664	1332	38 %

Beregningen viser at ca. 1 av 5 av alle som kunne få prøveløslatelse, i praksis sonet helt fram til endt tid. I tillegg kommer like mange som ikke blir løslatt på to tredjedels tid, men på et senere tidspunkt enn to tredjedels tid. Totalt 38 % ble ikke løslatt på beregnet tidspunkt for prøveløslatelse.

Oppsummert: En stigende andel som kunne ha blitt prøveløslatt, har altså ikke fått prøveløslatelse de siste årene, og andelen som ikke blir løslatt ved beregnet tidspunkt for prøveløslatelse, utgjør nå nærmere 40 %. Nesten 40 % sannsynlighet for å bli nektet prøveløslatelse ved beregnet tidspunkt for mulig prøveløslatelse, gir statistisk sett empirisk grunnlag for å konkludere at man ikke uten videre kan forvente å bli løslatt ved to tredjedels tid.